

Mi újság a nemzetközi szabványosításban?

Jelentés az ISO TC 46/SC 9 (Információs és Dokumentációs Szakbizottság 9-es Albizottság a Dokumentumok megjelenítése, azonosítása és leírása) munkájáról az 1993-ban Berlinben tartott ülésekről (május 12–13.) és a TC 46 plenáris üléséről (május 14.).

Az SC 9 ülésein a napirend szerint az alábbi nemzetközi szabványtervezetek (DIS) és bizottsági javaslatok (CD) részletes tárgyalására került sor:

ISO/DIS 10324 – Information and documentation – Holdings statements – Summary level (Állományi adatok közlése – összefoglaló szint). A szavazás eredménye: 17 igen, 1 nem, 3 tartózkodás. A tárgyaláson a tervezetthez érkezett hozzászólások (Kanada, Finnország, Franciaország, Németország, Norvégia, Lengyelország, Svédország, Svájc, Egyesült Királyság) mindegyikét megvitatták, így az egyes szabványpontok megfogalmazása világosabb értelmezést tesz lehetővé. Az 5.4.2 pontban a dokumentumok fizikai formájának jelölésére felsorolt kódok jegyzéke sem nem teljes, sem nem elfogadható a szabvány használói számára, így csak függelékké kerül. A megállapodások alapján javított kéziratot ISO 10324-ként kiadásra nyújtják be.

ISO/CD 10956 – Information and documentation – Citations to electronic documents or parts thereof (Hivatkozás elektronikus dokumentumokra, illetve azok részeire). A szavazás eredménye: 11 igen, 1 nem, 6 ország nem szavazott. Hozzászólást küldött: Kanada, Franciaország, Németország, Norvégia, Svédország, Egyesült Államok. A tárgyaláson többségbe került azoknak a véleménye, akik nem tartják helyesnek, hogy az elektronikus dokumentumokra való hivatkozás külön szabvány tárgya legyen, hiszen az elektronikus dokumentumok csak hordozójukban különböznek a hagyományos (nyomtatott) dokumentumoktól. Javaslat fogalmazódott meg, miszerint a korábbi hivatkozási szabvánnyal (ISO 690 – Documentation – Bibliographic references – Content, form and structure, 2nd ed. 1987, amely magyar szabványként is megjelent: MSZ ISO 690 – Bibliográfiai hivatkozások) együtt kellene közreadni. Egyelőre azonban külön tervezetként kezelik, és a megállapodások alapján javított szöveget DIS-ként fogják szavazásra bocsátani. Az együttes közlés lehetőségére később vissza lehet térni, amihez jelentős segítséget nyújt, hogy O'Connor asszony az EASE (European Association of Science Editors = Tudományos Szerkesztők Európai Egyesülete) képviselője felajánlotta, hogy a két dokumentumot – szövegük megváltoztatása nélkül – egybeszerkeszti. *Margaret Morrison*, a téma vezetője pedig helyzetjelentést fogalmaz meg a két szabvány összekapcsolásának lehetőségéről, amit az SC 9 véleményezésre küld szét.

ISO/DIS 10445 – Information and documentation – Preparation of manuscripts or computerprints (Kéziratok vagy számítógépes kéziratok elkészítése). A szavazás eredménye: 12 igen, 1 tartózkodás, nem szavazott 5 ország. Hozzászólást küldött: Kanada, Franciaország, Németország, Japán, az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok. A tárgyaláson az eredeti kézirattal egybeszerkesztett hozzászólások áttekintése rendkívül megkönnyítette a munkát. A megállapodásoknak megfelelően javított kéziratot, melynek módosított címe Infor-

mation and documentation – Preparation of manuscripts (including computer-scripts) = (Kéziratok elkészítése – beleértve a számítógépes kéziratokat is) nemzetközi szabványként való megjelentetésre nyújtják be.

Megerősítések

Az alábbi szabványok újabb 5 éven keresztül maradnak hatályban:

ISO 2145 – Documentation – Numbering of divisions and subdivisions in written documents (Fejezetek és alfejezetek számozása frott dokumentumokban)

ISO 2146 – Documentation – Directories of libraries, archives, information and documentation centres and their databases (Könyvtárak, levéltárak, információs és dokumentációs központok címjegyzéke és adatbázisaik)

ISO 7154 – Documentation – Bibliographic filing principles (A bibliográfiai rendezés alapelvei).

Új munkapontok

ISO 3297 – Information and documentation – International standard serial numbering (ISSN) 2nd ed. 1986 (Időszaki kiadványok nemzetközi azonosító számozása – ISSN) revíziója. *Alain Roucolle* úr, az ISSN Nemzetközi Központ (ISSN International Centre) munkatársa, a revízió témavezetője 1993. július elsejéig benyújtja a revideált szabvány szövegjavaslatát az SC 9 titkárságához, ezután szavazásra küldik szét.

Az ISO TC 46 Plenáris ülése

Plenáris ülésre kétévénként kerül sor. Az 1991-ben Koppenhágában tartott ülésről 103 oldalas összefoglaló jelentés készült (ISO/TC 46 N 1331), amelyet a jelenlévők kézhez kaptak.

A napirendnek megfelelően megválasztották a TC 46 elnökét, aki újabb 4 évre *Verina Horsnell* asszony (Digital Equipment Co Ltd, UK) lett.

Írásos beszámolót adott közre a TC 46 Titkársága és Felügyelő Csoportja. A Felügyelő Csoport három tagjának (Németország, Japán, Egyesült Királyság) lejárt a mandátuma, ezért új tagok megválasztására került sor. Négy ország jelöltjei közül szavazattöbbséggel az alábbiak lettek 4 évre a csoport tagjai: Franciaország (*Christine Deschamps*), Svédország (*Nilson* úr), Magyarország (*Berke Barnabásné*).

A TC 46 Albizottságai és Munkacsoportjai megtartották beszámolóikat, amelyek közül az alábbiakat fontos kiemelni:

A SC 3 Terminology of information and documentation (Információs és dokumentációs terminológia Albizottság) az ISO 5127 Vocabulary sorozaton belül az alábbiakkal foglalkozik: ISO/CD 5127 – Part 12: Legal aspects of information and documentation: Data protection (Az információ és dokumentáció jogi szempontjai: Adatvédelem); ISO/WD 5127 – Part 13: Object documents (Tárgyi dokumentumok); ISO/WD 5127 – Part 14: Conservation and restoration of documents (Dokumentumok konzerválása és restaurálása); ISO/DIS 5127 – Part 10: Copyright and patents (Szerzői jog és szabadalmak).

1993-ban szabványként jelennek meg a sorozat következő tagjai: ISO 5127 – Part 4: Archival documents (Levéltári dokumentumok), – Part 7: Retrieval and dissemination of information (Információkeresés és szétsugárzás), – Part 8: Reprography of documents (Dokumentumok másolása).

Az SC 4 Computer Applications in Information and Documentation (Számítógépek alkalmazása az Információban és Dokumentációban Albizottság) munkacsoportjai (WG) közül az 1. karakterkészlettel (héber, kisebb európai nyelvek latin betűi, örmény, grúz és a nem szláv nyelvek cirill karaktereivel) foglalkozott. A jövő tervei között szerepel a kiterjesztett arab karakterkészlet szabvány kidolgozása. A 4. munkacsoport a számítógépes protollokkal foglalkozott, ezek közül különösen fontosak a keresésre és a könyvtárközi kölcsönzésre kidolgozott szabványtervezetek. A 6. munkacsoport az elektronikus kiadással (elektronikus kéziratok elkészítése), a 7. munkacsoport az adatelemek szabványtervezeteivel foglalkozott.

A nyelvek kódjainak véglegesítésére égető szükség van, de a közös munkabizottság (TC46/SC4–TC37/SC2 Joint WG), amely javaslatát megtette, nem tudott egyetértésre jutni, így fordult elő, hogy bizonyos nyelveknél alternatív háromjegyű kódok használatára ad lehetőséget a bizottság tervezete (ISO CD 639/2 – Code for the representation of names of languages: alpha-3 code). Ezt sem a nemzeti könyvtárak, sem a nemzetközi regisztrációs rendszerek nem tartják elfogadhatónak, mert a nemzetközi adatcserében zavarokat okoz, nem beszélve az adatbázisok egységességének megtartásához szükséges konverziós munkák költségeiről. A kérdésre vissza fognak térni és könyvtári-dokumentációs területen egyetlen megoldást fognak elfogadni nemzetközi szabványként.

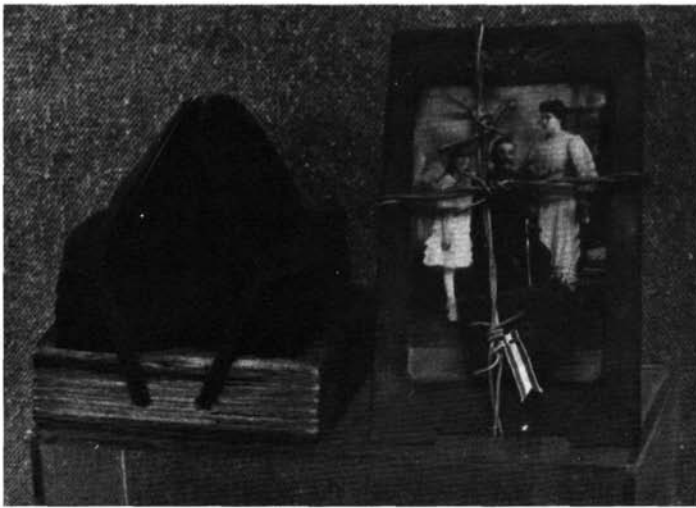
A Plenáris Ülésen beszámoltak tevékenységükről a regisztrációs hatóságok és a fenntartó ügynökségek.

Az országnév kódokban is változások várhatók a napi politikai életben történő változások következtében. Az ISO 3166 – Codes for the representation of names of countries Maintenance Agency (Az országnév kódokat Fenntartó Ügynökség) jelentése szerint 17 új kódot kellett megállapítani (ezekből 13 korábbi szovjet köztársaság, 3 korábbi jugoszláv köztársaság), 5 ország neve változott. Kérés érkezett a Cseh Köztársaság, a Szlovák Köztársaság kódjának regisztrálására. Az ügynökség szorosan együttműködik a Nemzetközi Olimpiai Bizottsággal, az ENSZ Fejlesztési Programjával, a Library of Congress-szel, amely a USMARC országnév kódok jegyzékének gondozója. Az ISO 3166-nak 1990-ben kb. 200 bejegyzett használója volt, 1991 végén kb. 350, 1993 májusában viszont már 900, ami az előjegyzéseket figyelembe véve 1993 nyarára 1000-re fog emelkedni. Az ISO 3166 4. kiadásának megjelentetését 1993 júliusára tervezik.

Az ISO WG 2 (2. Munkacsoport) az országnevek és az országokon belüli egységek kódjaival foglalkozott. Javaslatuk szerint az ISO 3166 a 4. kiadást követően szabványsorozattá válik, mely az alábbi részeket tartalmazza: – Part 1: – a jelenlegi ISO 3166; – Part 2: – Codes for subentities (Alegységek kódjai); – Part 3: – Historical codes (Történelmi kódok).

Az ISO 4 – Documentation – Rules for the abbreviation of title words and titles of publications (A címekben szereplő szavak és a kiadványok címének rövidítési szabályai) regisztrációs hatósága az ISSN International Centre (korábban ISDS International Centre) jelentette, hogy a revízió gyorsan halad, az 1991 végén kiadott jegyzékhez Supplementumok jelentek meg, az ISSN Compact pedig negyedéves felújításain közli a rövidítéseket.

Az ISO TC 46/SC 9 1992-es londoni tanácskozásán felkérte az ISSN International Centre-t és az ISBN International Agency-t arra, hogy készítsenek javaslatot az elektronikus kiadványok és termékek azonosító számozására. Ms. Susan Santiago egy összeállítást terjesztett elő, amely a két nemzetközi ügynökség igazgatóinak jelentését, az SC 9 Titkárságának észrevételeit és a témára vonatkozó hozzászólásokat foglalja össze. Az anyagból világos, hogy az elektronikus

Fekete György (Magyarország)

hordozókon megjelenő és terjesztett kiadványok azonosító számozása, legyenek azok monografikusak vagy időszakiak, nem jelent különösebb gondot. Alapos megfontolást igényel azonban az ISSN, ill. ISBN alkalmazásának kiterjesztése az online adatbázisokra.

Az egyéb regisztrációs hatóságok képviselői: ISO 2108 – Documentation – International Standard Book Numbering (ISBN), ISO 3901 – Documentation – International Standard Recording Code (ISRC), ISO/DIS 10957 – Information and documentation – International Standard Music Number (ISMN) és ISO/DIS 10444 – Information and documentation – International Standard Technical Report Number (ISRN) rövid jelentést adtak tevékenységükről.

Az ISO-val szorosan együttműködő nemzetközi szervezetek közül az alábbiak tartottak beszámolót:

IFLA. Az ISO TC 46 albizottságainak munkájában, megállapodás alapján vesz részt a megfelelő IFLA szakértői csoport vagy annak képviselője. Az SC 3 munkájában az IFLA UBCIM Programja részéről jelenleg *Marie-France Plassard*. Az SC 4 elnöke, *Ms. Sally McCallum* egyúttal az IFLA Section on Information Technology and of the IFLA Division of Management and Technology elnöke, valamint az IFLA Professional Board tagja. A legfontosabb kérdés, amely az 1993. évi barcelónai IFLA Konferencián is középpontban lesz, a számítógépes protokollok könyvtári használata. A 3 karakteres nyelvi kódokkal foglalkozó közös munkabizottságnak (ISO JWG of TC37/2 – TC46/4) is van IFLA szakértője ugyanígy a statisztikával foglalkozó SC 8-nak. Javaslatot adtak be a könyvtárak hatékonyságának elemzését segítő nemzetközi szabvány kidolgozására. Az SC 9-ben szintén *Ms. Plassard* képviseli az IFLA-t. Az SC 10 titkára, *Ivar Hoel* egyúttal az IFLA Section on Conservation titkára. Lehet, hogy az IFLA részvétele az ISO TC 46 munkájában nem kellően ismert, de alapvetően fontos és az IFLA kiadványokban is hangsúlyozott.

UNESCO. General Information Programme (PGI) = (Általános Információs Program). Fő törekvésük a Common Communication Format (CCF) és a levél-

tári anyagok leírasi szabványainak továbbfejlesztése. A CCF/B-t a bibliográfiai információkra és a CCF/F-t a faktografikus információkra revidált változatban 1992-ben adták ki. 1993-ra tervezik a használatukat elősegítő instrukciók megjelenítését, valamint integrált adatbázisokban történő használatukat a Micro CDS/ISIS-ben, CCF-MARC formátum konvertáló programmal.

Az EASE (European Association of Science Editors) képviselője bejelentette, hogy 1994. április 24–28. között tartják 5. általános ülésüket és konferenciájukat Budapesten.

Berke Barnabásné

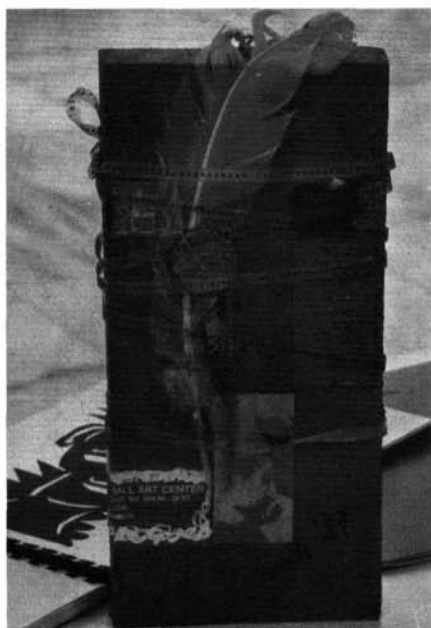
Közérdekű, közhasznú, közösségi, köznapi tájékoztatás

Már a szolgálat megnevezése sem egységes, attól függően, hogy a *Könyvtári Figyelő* referátumát jellemző tárgyszót használjuk, az FSZEK részlegének hivatalos elnevezését, szó szerint fordítjuk a terület egyik alapművének *Allen Bunch: Community information services*, először 1982-ben, s azóta újabb kiadásban megjelent művének címét, vagy az 1989-ben Szekszárdon kiadott információs példatár (szerk.: *Szeifert Dezső*) szóhasználatát tekintjük. Nincs különösebb jelentősége, mert – hogy a jeles szerzők számát tovább szaporítsam – Shakespeare szerint: „Mit rózsának hívunk, Bárhogy nevezzük, éppoly illatos”. Magam mégis a közérdekű mellett foglalnék állást, esetleg a közösségi megnevezést pártolnám, mert a közérdek, ellentétben a közhaszonnal, élő fogalom, nem kelt kizárólagos utilitárius allúziókat. A köznapi fogalma azt juttatja eszünkbe, hogy talán van vasárnapi, ünnepnapi információ is.

Az elnevezéstől függetlenül olyan tájékoztató tevékenység fogalmazódik meg, amelyik nem a kutatás, vezetés, szakmai gyakorlat, oktatás, formális tanulás céljait szolgálja, hanem élni segít, a társadalom minden tagját érintő állandó vagy eseti szociálpszichológiai szerepekből, helyzetekből

(ügyfél, lakó, szülő, mozgássérült, hobbykertész stb.) fakadó kérdésekre, problémákra ad választ, illetve megjelöli a választ adó intézményt – vagy megoldja a problémát.

Terminológiai tisztázás vezette *Roboz Péter* tollát, mikor cikkében (TMT, 1990. 5. sz.) az információ fő kategóriái között: tudományos és műszaki; gazdasági, üzleti; vezetési, vállalati mellett hangsúlyos helyet szán a közérdekű információknak, kiemelve heterogén jellegüket, s nagy közönség-vonzásukat. (Közlekedés, idegenforgalom, kereskedelem, szolgáltatás, jog, közigazgatás stb.) A közérdekű (közhasznú) közösségi tájékoztatás létrejöttét az Angliában és az USA-ban a hetvenes években kialakított, többnyire könyvtárakba vagy klubokba telepített tájékoztató központok (I and R) jelentették, melyeknek az volt a céljuk, hogy az információ eljusson azokhoz is, akik korábban nem használták a könyvtárakat, szegénységük és tájékoztatlanóságuk megfosztotta őket a lehetőségek megismerésétől, azoktól az információktól, melyek életvitelüket javíthatták volna. A társadalmi szolidaritás, az esélyegyenlőségre való törekvés intézményeinek kell tekintenünk ezeket a szolgálatokat. Röviden: a közműve-

Klaus Groh (Németország)

lődési könyvtárak szociális funkciói egyikének vállalásáról van szó.

A társadalom állandó változásai az egyéneket és a közösségeket különböző szerepek betöltésére kényszerítik, változó körülmények között. A felmerülő problémák megoldásának eszköze az információ: akár bizonytalanságot csökkentő, akár tényszerű, faktografikus típusát tekintjük. S tudomásul kell vennünk, hogy az információ egyre nagyobb mértékben kommercializálódik, ennek gyakorlati következménye, hogy pl. sokkal egyszerűbb megtudni hol, mennyiért kapható bizonyos virágállvány, mint hogy ki, milyen feltételekkel kaphat temetési segílyt. (Az információ=áru, az információ=közjó ellentétével, ennek veszélyeivel foglalkozik pl. *Schiller, H.: Public information... = Libr. J., 1991. 16. no. Ref. KF, 1992. 3. számában Papp István. Tágabb összefüggésekre világít rá Almási Miklós: Az információipar utópiája... = Kritika, 1993. 6. sz.)*

A mindennapi életben felmerülő kérdésekre választ adhatnak *bibliográfiai szolgálatok*. Több könyvtár ún. házi segédletei mellett ilyen célt szolgáltak a Közhasznú kisbibliográfiák, a Tudja-e, hogy kérheti? sorozat tagjai, pl. a lakásról és berendezésről, a befőzésről, a hangos könyvekről, a magánéppítettökről szóló füzetek.

Lehetséges és elképzelhető megoldás gyakorlatias bibliográfiák sorozatának összeállítása, pl. nyelvtanulás, lakásdíszítés, gyermeknevelés, kárpótlás, jazz témakörében, de a sor végtelenségig folytatható. A Kőszegi Városi Könyvtár készített szellemes összeállítást *Boroló* címmel a város szőlőkultúrájának szolgálatára. Ezek a bibliográfiák – bár szívesebben nevezném őket információs csomagoknak, mert a direkt közlések legalább olyan fontosak, mint a bibliográfiaiak – jól átgondolt terv szerint, elég nagy példányszámban kell készüljenek, esetleg kifüggesztett jegyzékeken, illetve adatbázisban állhatnak a felhasználók rendelkezésére. Feltétele a település várható igényeinek, és a meglévő dokumentumoknak alapos ismerete. Nagy szerepet játszanak a nem mindig méltányolt kisnyomtatványok – címjegyzékek, prospektusok, intézmények, szakszervezetek, klubok néha pár lapos kiadványai. Érdeemes kihasználni a Házi Jogtanácsadó, a Figyelő, a HVG, a Guzsalyos közleményeit, a Népszabadság és a Magyar Hírlap mellékleteit, a Magyar Nők Lapja, a Családi Lap olvasószolgálati (keres, kínál, cserél) rovatait.

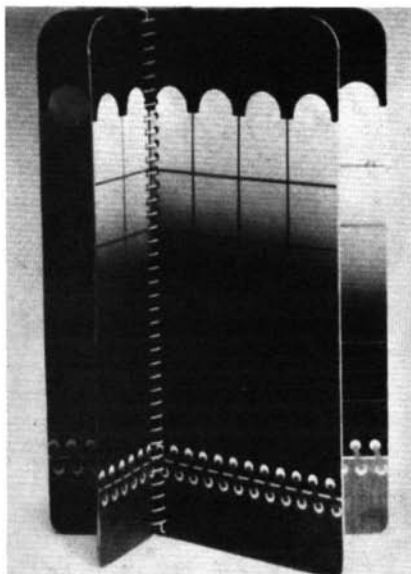
A közérdekű tájékoztatás megvalósításának egy másik módja – főleg kistelepüléseken – a *kalendárium*. Történetileg is az egyik legrégebbi, praktikus információkat tartalmazó dokumentumfajta. *Cserbák András: Kalendárium-típusok... Bp. 1987. c. műve függelékben közli a Trattner-féle Nemzeti kalendárium az 1849-dik esztendőre reprintjét. Gyorskocsi, postajáratok, közhivatalok szerveze-*

te, tisztviselők neve, címe, „prókátorok lakása Pesten” stb.

Ez az informatív, gyakorlatias, életszerű műfaj látszott feléledni a 80-as évek közepén, mikor a művelődési házak komoly erőfeszítéseket tettek a mindenkit érintő információk szolgáltatására. (Informatika és közhasznúság, Bp. 1989.) Volt olyan kalendárium is, amelyik címjegyzéket adott a település azon lakóiról, akik vállalták bizonyos dolgok tanítását – kelim hímezése, akvarisztikai ismeretek, eszperantó – a város lakóinak. Modern értelemben kalendáriumnak tekinthető a Kaposvári iránytű – 1989-ben, a közélet fórumainak, érdekvédelmi és pártoló szervezeteknek, egyházaknak, egészségügyi, kulturális szolgáltató helyeknek ismertetésével. 1993-ban bocsátotta közre (ingyen!) a főváros a Polgári kalauzt. Nemcsak a város lakóit, hanem az ország egészét érintő információk is fellelhetők benne. Másodszor jelent meg a Kőszegi kereső, két nyelven – tekintettel az idegenforgalomra, határszéli helyzetre. Tartalmazza a városházi ügyintézés részleteit, a szociális ellátásokat, tájékoztat az anyakönyvi és a rendőrségi ügyintézés kellékeiről. „Ember és polgár” – mondja Csokonai, utóbbi citoyen értelemben. *Az állampolgári információk szolgáltatását* bizonyára célul tűzheti ki egy másik irányzat. Csírájában megvan, hisz a legtöbb könyvtár lehetővé teszi a törvények, módosítások, kormányrendeletek, határozatok tanulmányozását.

Az önkormányzati rendeletek segélyezésről, építményadóról, szeméttételezésről, beiskolázási támogatásról, fontos jogokról és kötelezettségekről tájékoztatnak. A probléma-körről monografikus mű is hozzáférhető: Bürgerinformationssysteme (Klaus Lenk et al. 1990. Westdeutscher Verl.).

A közérdekű/közhasznú tájékoztatás zászlóshajója Magyarországon az FSZEK. 1985-től különféle irányú kezdeményezések után, 1990-ben át-

Prutkay Péter (Magyarország)

véve a Különleges Tudakozót kifejlesztette az ország legnagyobb, megalapozott információs háttérrel és alkalmas munkatársakkal rendelkező szolgálatát. *Katsányi Sándor* cikkében (TMT, 1991. 3. sz.) kiváló áttekintést nyújt múlttról, jelenről – azt telefonon történő, nem szelektáló, kiszolgáló jellegű populáris szolgáltatásnak minősítve. A szakirodalom, felhasználói tapasztalatok, *Katsányi Sándor, Sándor Ottóné*, s több ott dolgozó kolléga személyes közlése alapján úgy gondolom, hogy a szolgálat jelen állapotában közelít az üzleti információ népszerű változata felé. Ez ugyanis a közérdekű tájékoztatás egy újabb változata. Elképzelhető, hogy egy közművelődési könyvtár olyan közigazdasági, jogi ismeretek közvetítésére vállalkozik, amelyek azt jelentik, hogy az üzletindítás, társaságalapítás, marketing, piac, könyvvitel, adó, biztosítás, hitel, pénzügy, raktározás stb. területén felelősséget vállaló információt nyújt. A kérdés bonyolultságát mu-

tatja az a vizsgálat, melyet *Fenyő Márta* készített az OMIKK felkérésére: A kisvállalkozások fellendítéséhez szükséges információs és innovációs feltételek korszerűsítése címmel. (*Mozgó Világ*, 1990. 4. sz. Külön érdekessége, hogy az egyre ritkább igény-szükségletvizsgálat nem szakfolyóiratban jelent meg.) Úgy látom, hogy a továbbiakban az egyén életlehetőségeit, érvényesülését segítő válaszok: hol lehet boltberendezést kapni, milyen szakképesítés kell a rovarirtáshoz, hol vannak térképboltok stb. mellett – személyes, jogi, munkaügyi – *szociális* jellegűvé kívánják a *szolgálatot* fejleszteni.

A szociális munka olyan tevékenység, mely az egyre égetőbb társadalmi problémák megoldását, vagy csillapítását tűzi ki célul. Végezhetik egyének, intézmények, amennyiben jól látják, hogy a szegénység, a civilizációs hátrányok, a devianciák milyen irányú károkat okoznak. (Szociális segítő. Bp. 1991. Akad. K.) Rokonszenves törekvés a rászorultakat érintő valamennyi népjóléti, egészségügyi információ gyűjtése, esetleg szociális munkás, jogász alkalmazása. Ilyen módon az információ-tömeg jól mobilizálható, és a humanisztikus kapcsolat emberibbé, valóban probléma-megoldóvá teszi a *szolgálatot*.

A közérdekű/közhasznú tájékoztatás Magyarországon a nyolcvanas években jelent meg a könyvtárakban. Valószínű, hogy ahol az oktatás-tudományos tevékenység támogatását tűzték ki elsődleges célul vagy ahol csak közvetítené, illetve neutrálisan kielégítené a bármiféle igényeket, a közhasznú-közérdekű tájékoztatásnak kisebb vagy periférikus szerepe lesz. Nem baj, mert a közművelődési

könyvtár *filozófiája* többféle lehet. Ahol sürgetően jelentkezik az igény – kezdetben a melegebb nyugdíjas, később a magára maradt munkanélküli, legutóbb a hajléktalan megjelenésével – ott bizonyára szociális irányú lesz a *szolgálat*.

A *második* lépésben – bármilyen elkötelezettség mellett – az információs bázis létrehozásának nehézségeivel kell számolni. Nem könnyű felderíteni és megszerezni azokat a például az MNB rendszeréből többnyire zárt kiadványokat, melyek nélkülözhetetlenek. (Mozgássérülteket megillető kedvezmények és juttatások. Bp. 1993. MEOSZ; Mustra - háztartási gépek katalógusa. 1992. FÁK gazdasági cégmutató. 1-2. Nyíregyháza, 1992., Pécs-baranyai szakmai katalógus 1993.; Mit... hol... kitől. Szolgáltató címtár. Kaposvár, 1992.; Magazin nemzetközi vásárnaptár 1993.) Megfontolandó, hogy szükséges-e, s ha igen hogyan, a könyvtárak hagyományos dokumentum-bázisának a szolgáltatásba való beépítése. Az információs eszközök részét képezi (kellene képeznie) a tévé, a rádió szolgáltató műsorainak (pl. Ablak, Napközben, Szocioműhely) anyaga ugyanúgy, mint a teletex és a videotex.

Harmadik feladat a kapcsolatrendszer kiépítése, bővítése, ápolása, átalakítása – változó igényeknek megfelelően. S nem nélkülözhető a *szolgálat* állandó ismertetése, népszerűsítése a legváltozatosabb módokon, helyeken, a célcsoportok figyelembevételével.

A közérdekű/közhasznú tájékoztatás még csecsemő. Tőlünk függ, hogy felnő-e, s milyen felnőtt válik belőle. A társadalmi megrendelés megérkezett.

Ferenczi Zsuzsanna